

O P O N E N T S K Ý P O S U D E K na diplomovou práci

Autorka diplomové práce: Kristýna ŠTORKOVÁ

Název diplomové práce: Sociokulturní kontext ženského románu Arabského poloostrova

Oponent : Prof. PhDr. Jaroslav OLIVERIUS, CSc.

Je velice potěšitelné, že se diplomantka zaměřila ve své práci na současnou literaturu Arabského poloostrova, která ještě donedávna patřila v rámci arabského světa k těm nejméně známým a prozkoumaným. V Úvodu vysvětluje, jak a kdy se zrodil její badatelský záměr – soustředit se na prozaickou tvorbu současných spisovatelek této oblasti. Jedním z rozhodujících momentů byl její roční studijní pobyt v Kuvajtu a následný studijní pobyt v Kataru. Svě původně širše pojaté téma, zahrnující i Katar a Bahrjan, zúžila na tvorbu kuvajtských a saúdských autorek, s důrazem na Kuvajt.

Diplomantka právem zdůrazňuje, že Arabský poloostrov představuje svébytnou sociokulturní oblast, jejímiž určujícími rysy jsou výrazně patriarchální řád a islám, avšak zároveň průběžně poukazuje na pozitivní společensko-kulturní změny, k nimž zde v nové době dochází. Nepřekvapuje samozřejmě, že se spisovatelky převážně zajímají o problémy spojené s postavením ženy a jejím údělem v patriarchální společnosti. Proto diplomantka volí jako nejvhodnější metodický přístup feministickou literární kritiku a na úvod zařazuje důkladně a podrobně zpracovanou obecně teoretickou kapitolu s názvem Literatura a feminismus.

V její první části pojednává o vztahu feminismu a literatury. Užívá zde několikrát termínu „feministická literární teorie“. Domnívám se, že tento termín není adekvátní; genderová hlediska mohou vtisknout nějaký specifický rys literární teorii. Sleduje dále, jak se studium feminismu ve spojení s literární kritikou rozvíjelo v angloamerické tradici v 60.-80. letech, ale zároveň velice oceňuje roli představitelky francouzského feminismu Simone de Beauvoir. Zvláštní oddíl pak věnuje francouzské feministické tradici čerpající mj. z psychoanalýzy. Ve feministické literární kritice rozlišuje tři proudy: francouzský, anglický a americký. Přednost dává americkému feministickému přístupu k literatuře psané ženami.

Druhá kapitola pojednává o historickém a kulturním kontextu ženské literatury Arabského poloostrova, se zvláštním zřetelem ke Kuvajtu jako k modelovému státu. Oddíl historický kontext popisuje postavení žen v městském i beduinském prostředí od 19. století až do současnosti, jejich úsilí o přístup ke vzdělání a o získání základních občanských práv. Zvláštní oddíl věnuje rodinnému právu. Kulturní kontext pojednává stručně o počátcích moderní prózy, zejména ženské literatury, v Kuvajtu, Bahrjanu, Kataru, Saúdské Arábii a Ománu.

Třetí kapitola /Ženský úděl/, která spolu se 4.kapitolou tvoří těžiště práce, vymezuje obširně obecná východiska pro studium ženské literatury této oblasti a hovoří mj. o nárůstu románové tvorby mezi spisovatelkami Arabského poloostrova.

Pak následuje hluboká, všestranná sociokulturní analýza románu Samt al-farášát od kuvajtské autorky Lajly al-‘Uthman a románu Sajjidatwaanisanatod kuvajtské autorky Chawly al-Qazwíni, jehož autorka se ústy a jednáním hrdinky románu staví proti liberalizaci, proti západnímu pojetí vztahu muže a ženy, přitakává patriarchálnímu uspořádání a požaduje, aby ženy ctily víru a tradice.

Velice instruktivní a obsažná je rovněž čtvrtá kapitola práce nazvaná Tematicko-figurální analýza ženského románu Arabského poloostrova. Charakterizuje z různých hledisek mužské postavy, ženské postavy a hodnotí také úlohu rasy, třídy a společenské hierarchie.

Výsledky svých analýz diplomantka výstižně shrnuje v Závěru.

Rozsáhlý Seznam použité literatury /s.108-113/ svědčí o širší heuristické základny, na níž je práce vybudována. Do příloh zařadila diplomantka medailon Lajly al-'Uthman, fotografie čtyř spisovatelek a čtyř obálek románů.

Závěrem konstatuji, že diplomantka Kristýna Štorková předkládá původní, vyzrálou, logicky koncipovanou práci, kterou hodnotím jako významný příspěvek k našemu poznávání moderní arabské literatury.

Navrhuji proto, aby byla hodnocena klasifikačním stupněm „výborně“.

V Praze, 3.září 2012

Prof. PhDr. Jaroslav Oliverius, CSc.
oponent